

Realizacja polityki otwartego dostępu w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w 2021 r.

RAPORT 2022

DR TOMASZ JANUS

UNIwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

DZIAŁ ROZWOJU NAUKI

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	2
Czym jest otwarty dostęp	3
Definicje.....	3
Institucje finansujące a otwarty dostęp	6
Ministerstwo Edukacji i Nauki	6
Przepisy w Ministerstwie Edukacji i Nauki	7
Otwarty dostęp w konkursach Ministerstwa Edukacji i Nauki	13
Narodowe Centrum Nauki	14
Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej	17
Otwarty dostęp w programach Komisji Europejskiej	18
Otwarty dostęp w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	20
Przepisy w UKSW	20
Działania podjęte w UKSW	21
Zalecenia na 2022 r.	24

Przedstawiany raport jest pierwszym, który został przygotowany w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie zgodnie z § 2 ust. 6. Decyzji Nr 122/2021 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 5 października 2021 r. w sprawie powołania Koordynatora ds. Otwartego Sytemu Nauki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie¹.

Mając to na względzie, w raporcie zdecydowano się na przedstawienie syntetycznego rysu historycznego otwartego dostępu w środowisku naukowym, co pozwoli lepiej zrozumieć jego założenia – punkt „Czym jest otwarty dostęp”.

W raporcie nakreślono, jak kształtowało się podejście do polityki otwartego dostępu w Ministerstwie właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. Wykazano także, jakie zobowiązania w zakresie otwartego dostępu nakładają na beneficjentów środków instytucje finansujące badania naukowe w Polsce² – punkt „Instytucje finansujące a otwarty dostęp”.

W kolejnym punkcie przedstawiono zagadnienia otwartego dostępu w regulacjach i działaniach realizowanych w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – punkt „Otwarty dostęp w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie”.

W konkluzji raportu przedstawiono zalecenia związane z otwartym dostępem w UKSW w 2022 r. – punkt „Zalecenia na 2022 r.”.

¹ Patrz: *Decyzja Nr 122/2021 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 5 października 2021 r. w sprawie powołania Koordynatora ds. Otwartego Sytemu Nauki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*. <https://monitor.uksw.edu.pl/docs/6178> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

² W zestawieniu pominięto Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ze względu na brak szczegółowych informacji w tym zakresie w dokumentach NCBiR.

Historię powstawania zjawiska otwartej nauki i jej uwarunkowania typowe dla środowiska naukowego można prześledzić w licznych publikacjach³. W tym miejscu należy jednak skupić się na znaczeniu terminu otwarty dostęp. W poszczególnych dokumentach definiowany jest na w nieco odmienny sposób.

W „Deklaracji Budapest Open Access Initiative” czytamy:

Przez „otwarty dostęp” rozumiemy dostępność treści za darmo i w publicznym internecie, co pozwala każdemu czytać, ściągać, kopiować, rozprowadzać, drukować, przeszukiwać, zamieszczać odnośniki do pełnych wersji tekstów, indeksować, przekazywać jako dane do oprogramowania oraz używać w dowolnym innym, zgodnym z prawem celu – bez barier finansowych, legalnych czy technicznych innych niż te związane z uzyskaniem dostępu do samego internetu. Jedynym ograniczeniem kopiowania i dystrybucji treści, oraz jedyną rolą, jaką w tym obszarze odgrywa prawo autorskie, powinno być zapewnienie autorom kontroli nad integralnością ich utworów oraz prawa do odpowiedniego uznania ich autorstwa i cytowania ich prac⁴.

W “Bethesda Statement on Open Access Publishing” zwrócono natomiast uwagę na fakt, że z otwartym dostępem mamy do czynienia, gdy:

Autorzy i właściciele praw autorskich udzielają wszystkim użytkownikom darmowe, nieodwołalne, obowiązujące na całym świecie, wieczyste prawo dostępu do dzieła i licencję na kopiowanie, wykorzystywanie, rozpowszechnianie, przenoszenie i pokazywanie pracy publicznie oraz do tworzenia i rozpowszechniania utworów zależnych na wszelkich nośnikach cyfrowych, dla wszelkiego rodzaju odpowiedzialnego użycia, pod warunkiem oznaczenia utworu w sposób określony przez twórcę⁵.

³ Patrz np.: Sauber P. (2013) *Otwarty dostęp*. s. 7-34. Hofmokl J, Tarkowski A, Bednarek-Michalska B, Siewicz K, Szprot J, (2009) *Przewodnik po otwartej nauce*. s. 16-33.
<https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/65/przewodnik-po-otwartej-nauce.pdf> (dostęp na dzień: 16 marca 2022 r.).

⁴ *Deklaracja Budapest Open Access Initiative*. Za: *Przewodnik po otwartej...* dz. cyt. s. 83.

⁵ *Bethesda Statement on Open Access Publishing*. Za: *Przewodnik po otwartej...* dz. cyt. s. 85.

Autorzy „Deklaracji Berlińskiej w sprawie otwartego dostępu do wiedzy w naukach ścisłych i humanistyce” wskazali zaś, że funkcjonowanie otwartego dostępu opiera się na dwóch zasadach.

1. Autor(rzy) i właściciel(e) praw autorskich przyznają użytkownikom nieograniczone i nieodwołalne prawo dostępu do zasobów i publiczną licencję na kopiowanie, użycie, dystrybuowanie, transmitowanie i wyświetlanie dzieła, także na wykonanie i dystrybuowanie utworów pochodnych w dowolnej postaci cyfrowej i dla dowolnego istotnego celu. Prawo to jest uzależnione od dokładnego uznania autorstwa (standardy wypracowane przez społeczność naukową będą dostarczały mechanizmów nadzoru poprawnego uznawania autorstwa i odpowiedzialnego używania publikowanych treści, tak jak to ma miejsce już teraz). Udzielone zostaje również prawo do zrobienia małej liczby drukowanych kopii dla osobistego użytku.

2. Kompletna wersja utworu i wszystkie dodatkowe materiały wraz z kopią pozwolenia na wyżej wymienione wykorzystanie, w odpowiednim standardowym elektronicznym formacie, jest deponowana (i tym samym publikowana) przynajmniej w jednym z repozytoriów dostępnych online, pracujących na platformie technicznej zgodnej ze standardami (na przykład z definicją Open Archive), utrzymywanych i wspieranych przez instytucję akademicką, towarzystwo naukowe, instytucję rządową lub inną wiarygodną organizację, która jest w stanie zapewnić otwarty dostęp do wiedzy, nieograniczoną dystrybucję, interoperacyjność treści oraz długoterminowe ich archiwizowanie⁶.

Na gruncie polskim proponowane były następujące definicje:

„darmowy i otwarty dostęp – rozpowszechnianie utworu lub przedmiotu prawa pokrewnego w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym oraz możliwość nieodpłatnego i nieograniczonego technicznie korzystania z nich zgodnie z właściwymi przepisami o dozwolonym użytku lub o innych wyjątkach przewidzianych w przepisach prawa

„wolny i otwarty dostęp - rozpowszechnianie utworu lub przedmiotu prawa pokrewnego w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym wraz z udzieleniem każdemu licencji na nieograniczone, nieodpłatne i niewyłączne korzystanie z nich oraz z ich ewentualnych opracowań; licencja może zawierać postanowienia nakładające na

⁶ Deklaracja Berlińska w sprawie otwartego dostępu do wiedzy w naukach ścisłych i humanistyce. Za: Przewodnik po otwartej... dz. cyt. s. 89.

*korzystającego zobowiązania nie naruszające istoty uprawnienia do nieograniczonego, nieodpłatnego i niewyłączonego korzystania, takie jak obowiązek przekazania odbiorcy informacji o twórcy, producencie lub wydawcy, przedmiocie licencji oraz o jej postanowieniach, lub obowiązek udostępnienia odbiorcom przedmiotu licencji lub jego opracowania na takiej samej licencji*⁷.

Przywołane powyżej definicje zostały powtórzone w przygotowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2015 r. dokumencie pt. „Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce”⁸.

⁷ Niezgódka M. (red). (2011) *Wdrożenie i promocja otwartego dostępu do treści naukowych i edukacyjnych. Praktyki światowe a specyfika polska. Przewidywalne koszty, narzędzia, zalety i wady.* s. 264-265. <https://depot.ceon.pl/handle/123456789/1545> (dostęp na dzień: 16 marca 2022 r.)

⁸ *Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce.* s.2 <https://www.gov.pl/attachment/d9d096ef-0c73-4a48-9c5a-b2cb808447e8> (dostęp: 14 marca 2022 r.).

Otwarty dostęp do wyników prac badawczych stał się nośnym tematem wraz z rozwojem możliwości elektronicznego ich udostępnienia w internecie. Jak zostało wykazane w punkcie „Czym jest otwarty dostęp”, rozwój internetu jest główną przyczyną i motorem napędowym rozwoju idei otwartego dostępu do wyników prac badawczych.

W toku ostatnich blisko dwóch dekad podejście do tego zagadnienia ewaluowało. Wychodząc od samej idei, przeszło przez zmiany w mentalności naukowców, by dojść do stanu, w którym instytucje zarządzające nauką i szkolnictwem wyższym oraz je finansujące coraz częściej dochodzą do wniosku, że otwarty dostęp powinien być obligatoryjny.

Poniżej przedstawiono krótki rys podejścia do otwartego dostępu w Polsce oraz przepisy, które go regulują. W tym celu skupiono się na działaniach Ministerstwa właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki oraz instytucji, które odpowiadają za finansowanie badań naukowych w Polsce.

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

Ministerstwo właściwe ds. nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce pełni dwojaką rolę związaną z otwartym dostępem do prac naukowych. Z jednej strony jest instytucją, która w ramach swoich kompetencji może kształtować politykę otwartości w Polsce. Czyni to poprzez wprowadzanie zobowiązań i zaleceń związanych z otwartym dostępem wobec instytucji systemu szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce⁹.

Z drugiej strony Ministerstwo jest także instytucją finansującą naukę, m.in. poprzez programy Ministra. W związku z tym ma możliwość zobowiązywania beneficjentów przyznanych środków do podjęcia konkretnych działań związanych z otwartym dostępem do wyników prac badawczych finansowanych z poszczególnych programów Ministra.

⁹ Szczegóły konstrukcji systemu szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce omówione są w art. 7 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. 2018 poz. 1668). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668> (dostęp na dzień: 21.03.2022 r.)

Poniżej przedstawiono działania Ministerstwa w odniesieniu do jego obu ról związanych z otwartym dostępem do prac naukowych.

PRZEPISY W MINISTERSTWIE EDUKACJI I NAUKI

W dniu 23 października 2015 r. ówczesne Ministerstwo Nauk i Szkolnictwa Wyższego przyjęło dokument pt. „Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce”¹⁰. Jak stwierdzono w jego wstępie:

dokument określa strategiczne kierunki wdrożenia otwartego dostępu do publikacji naukowych i wyników badań naukowych w Polsce. Opowiadając się za koncepcją otwartej nauki oraz doceniając korzyści płynące z otwartego dostępu do rezultatów najnowszych badań naukowych, w poczuciu odpowiedzialności za efektywne wykorzystanie publicznych środków przeznaczanych na badania naukowe i mając na uwadze pożytek wszystkich obywateli (...)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego realizuje politykę otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych będących rezultatem badań finansowanych ze środków publicznych.¹¹

W przywołanym dokumencie wyznaczono pięć zasad, na których opierać ma się polityka otwartego dostępu. Są to¹²:

1. zasada otwartości – publikacje naukowe, które powstają w wyniku badań finansowanych ze środków publicznych, powinny być publicznie dostępne;
2. zasada równoległych dróg – dostęp ten może być zapewniony zarówno poprzez publikację w recenzowanych otwartych czasopismach i książkach naukowych (droga złota), jak i deponowanie publikacji w repozytoriach (droga zielona);
3. zasada szybkiego dostępu – publikacje powinny zostać udostępnione po upływie jak najkrótszego czasu od daty ich publikacji, najlepiej natychmiastowo;
4. zasada maksymalizacji jakości treści – udostępniane publikacje powinny być jak najbliższe wersji opublikowanej; najlepiej, aby udostępniana była tzw. ostateczna

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże. s. 4.

¹² Tamże.

wersja wydawcy, czyli ta wersja artykułu naukowego, która ukazała się w czasopiśmie naukowym lub ta wersja książki, która została opracowana przez wydawcę;

5. zasada maksymalizacji korzyści – publikacje powinny być udostępniane w modelu otwartego dostępu libre, najlepiej z wykorzystaniem światowych standardów prawnych licencji Creative Commons Uznanie autorstwa (CC BY) lub licencji Creative Commons Uznanie autorstwa na tych samych warunkach (CC BY SA).

Wyznaczono także strategiczne kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce. Jak wskazano:

Celem podejmowanych działań jest zwiększenie dostępności i wykorzystania publikacji oraz wyników badań naukowych finansowanych ze środków publicznych w Polsce, a co za tym idzie, pełniejsze wykorzystanie potencjału polskiej nauki w interesie całego społeczeństwa.¹³

Wykazano także, że:

Głównym środkiem do osiągnięcia tego celu będzie stopniowa zmiana sposobu dystrybucji publikacji i wyników badań naukowych oparta o nowe technologie informacyjno-komunikacyjne i zasadę otwartości.¹⁴

Nakreślono również działania, które należy podjąć, by zrealizować wyznaczony cel.

Realizacja tego celu wymagać będzie podjęcia działań przez kluczowych interesariuszy w tym instytucje finansujące badania, jednostki naukowe i szkoły wyższe we wszystkich obszarach istotnych dla dystrybucji wiedzy naukowej.¹⁵

W dalszej części w dokumencie pt. „Kierunki rozwoju...” znalazły się zalecenia dla jednostek naukowych i uczelni. Wykazano w nich, że Ministerstwo:

zaleca jednostkom naukowym i uczelniom zapewnienie otwartego dostępu (z preferencją dla dostępu libre) do publikacji oraz dostępu do danych badawczych powstających dzięki finansowaniu lub współfinansowaniu ze środków publicznych.¹⁶

Ministerstwo zalecało także:

¹³ Tamże. s. 5.

¹⁴ Tamże. s. 5-6.

¹⁵ Tamże. s. 6.

¹⁶ Tamże. s. 11.

*opracowanie i przyjęcie instytucjonalnych polityk w zakresie otwartego dostępu na szczeblu jednostek naukowych lub uczelni. Polityki te w szczególności mogą zawierać zobowiązanie twórców publikacji naukowych powstających w wyniku finansowania ze środków publicznych do zamieszczenia ich w konkretnym repozytorium.*¹⁷

Zalecano również wprowadzenie działań, które mają usprawnić przyjęcie polityk otwartego dostępu przez poszczególne jednostki naukowe. Służyć temu ma:

*powołanie przez kierownika jednostki pełnomocnika do spraw otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych*¹⁸

oraz

*(...) stopniowe przygotowanie pracowników naukowych na proponowane zmiany dotyczące wdrażania otwartego dostępu, ze szczególnym uwzględnieniem działań informacyjnych, promocyjnych i szkoleniowych prowadzonych przez macierzyste jednostki naukowe lub uczelnie.*¹⁹

W marcu 2018 r. realizując zalecenia z dokumentu pt. „Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce”, Ministerstwo opublikowało raport pt. „Raport nt. realizacji polityki otwartego dostępu do publikacji naukowych w latach 2015 2017”²⁰.

W przywołanym raporcie zidentyfikowano następujące problemy związane z rozwojem otwartego dostępu w Polsce:

- 1. Brak krajowego repozytorium, w którym można deponować publikacje w otwartym dostępie.*
- 2. Niska świadomość potrzeby działań na rzecz OA (OA – Open Access [Otwarty Dostęp] – przyp. TJ), w tym przyjmowania instytucjonalnych polityk otwartości przez jednostki naukowe i uczelnie (tylko ok. 20% respondentów ankiety MNiSW deklarowało, że ich instytucje posiadają polityki OA).*

¹⁷ Tamże. s. 12

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Tamże. s. 12-13.

²⁰ Patrz: *Raport nt. realizacji polityki otwartego dostępu do publikacji naukowych w latach 2015 2017.* <https://www.gov.pl/attachment/39be7405-7ba5-460e-9a66-56487dd05fe2> (dostęp na dzień: 21.03.2022 r.)

3. *Brak instrumentów stabilnego finansowania OA w Polsce – zarówno jeśli chodzi o nowe projekty (inwestycje) jak i bieżące działania (utrzymanie repozytoriów, utrzymanie otwartych czasopism, działania informacyjne i edukacyjne).*
4. *Działania w zakresie OA w Polsce mają charakter oddolny i rozproszony.*
5. *Otwarty dostęp nie jest premiowany w ewaluacji jednostek naukowych ani w ocenie naukowców przez jednostkę macierzystą.²¹*

W raporcie wskazano także rekomendowane działania, których realizacja przyczynić ma się do rozwoju otwartego dostępu w Polsce. Są to:

1. *Stworzenie repozytorium krajowego – jako działanie priorytetowe.*
2. *Podjęcie decyzji w sprawie finansowania otwartego dostępu (uruchomienie przynajmniej inicjatyw pilotażowych).*
3. *Określenie priorytetów i harmonogramu realizacji działań w zakresie OA.*
4. *Analiza doświadczeń związanych z wykorzystaniem licencji Springer Open Choice i dążenie do większego uwzględniania otwartego dostępu w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki.*
5. *Podjęcie analizy nt. otwierania danych badawczych.²²*

W kolejnych działaniach mających na celu rozwój otwartego dostępu w Polsce, Ministerstwo stwierdziło, że:

niezbędna jest kontynuacja i intensyfikacja działań w zakresie otwartego dostępu prowadzonych przez MNiSW, agencje finansujące badania, a także uczelnie i jednostki naukowe oraz wszystkich naukowców, którzy realizują projekty badawcze, gromadzą dane badawcze i publikują artykuły naukowe dzięki finansowaniu ze środków publicznych.²³

Następnie zaś wskazano, iż:

Pierwszym krokiem w kierunku określenia zasad otwartego dostępu powinno być przyjęcie przez każdą jednostkę naukową i uczelnię własnej instytucjonalnej polityki otwartego dostępu.²⁴

²¹ Raport nt. realizacji.... dz. cyt. s.3.

²² Tamże.

²³ Patrz: *Otwarty dostęp do publikacji naukowych*. <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/otwarty-dostep-do-publikacji-naukowych> (dostęp na dzień: 21.03.2022 r.)

²⁴ Tamże.

W celu ułatwienia wypracowania instytucjonalnej polityki otwartego dostępu w poszczególnych jednostkach naukowych, Ministerstwo opublikowało na swojej stronie internetowej tzw. Wzór polityki otwartości²⁵. Zawiera on zasady polityki otwartego dostępu do publikacji naukowych i danych badawczych.

W 2021 r. na poziomie centralnym sformalizowało także działania związane z otwartymi danymi badawczymi. Potwierdza to Zarządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20 kwietnia 2021 r. w sprawie powołania zespołu doradczego do spraw otwartych danych naukowych²⁶. W § 3 przywołanego dokumentu wyliczono zadania zespołu, do których należy:

1) wsparcie ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w procesie opracowania Polityki otwartego dostępu do danych badawczych finansowanych ze środków publicznych;

2) wsparcie działań ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki podejmowanych w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej European Open Science Cloud (EOSC), w tym działań zmierzających do wdrożenia w Polsce środowiska wirtualnego EOSC, z uwzględnieniem stanu i możliwości infrastruktury informatycznej nauki;

3) opracowanie rekomendacji w zakresie aktualizacji krajowych zaleceń dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, podmiotów finansujących badania naukowe lub prace rozwojowe ze środków publicznych oraz wydawców, dotyczących otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych;

4) przygotowanie propozycji standardów interoperacyjności dla baz danych badawczych na poziomie instytucjonalnym i krajowym.

Zagadnienie danych badawczych podejmuje także Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego²⁷, która ma na celu implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20

²⁵ Patrz: *Wzór polityki otwartości*. <https://www.gov.pl/attachment/987e7b7e-11f3-4267-9267-123b1a52bd80> (dostęp na dzień: 21.03.2022 r.)

²⁶ Patrz: <https://www.gov.pl/attachment/2be49396-f869-431f-8563-063a4506a258> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

²⁷ Patrz: Dz.U. 2021 poz. 1641. <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001641> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego²⁸. W art. 22 ustawy wyjaśniono, że dane badawcze²⁹:

(...) będące w posiadaniu podmiotów, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, podlegają bezpłatnie ponownemu wykorzystywaniu, jeżeli zostały wytworzone lub zgromadzone w ramach działalności naukowej finansowanej ze środków publicznych oraz są już publicznie udostępniane w systemie teleinformatycznym podmiotu zobowiązanego, w szczególności w repozytorium instytucjonalnym lub tematycznym. Podmiot zobowiązany, udostępniając te dane, wraz z ich udostępnieniem informuje o braku warunków ponownego wykorzystywania albo określa te warunki.

W art. 23 znalazło się natomiast zobowiązanie wobec ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Art. 23. 1. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki opracowuje Politykę otwartego dostępu do danych badawczych finansowanych ze środków publicznych, uwzględniając w szczególności:

1) aktualny stan udostępniania danych badawczych oraz standardy i dobre praktyki w zakresie udostępniania danych badawczych;

2) obowiązujący stan prawny;

3) kierunki rozwoju w zakresie otwartego dostępu do danych badawczych i zarządzania wynikami badań naukowych;

4) Program otwierania danych, o którym mowa w art. 28.

2. Politykę otwartego dostępu do danych badawczych finansowanych ze środków publicznych kieruje się do podmiotów, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

²⁸ Patrz: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L1024> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

²⁹ Termin „dane badawcze” zdefiniowano w art. 2. ust. 2. przywołanej ustawy jako „informacje sektora publicznego utrwalone w postaci elektronicznej, inne niż publikacje naukowe, które zostały wytworzone lub zgromadzone w ramach działalności naukowej w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619 i 1630) i są wykorzystywane jako dowody w procesie badawczym lub służą do weryfikacji poprawności ustaleń i wyników badań;”

Choć Ministerstwo Edukacji i Nauki odpowiada za wyznaczanie polityki otwartego dostępu wobec badań naukowych finansowanych w Polsce ze środków publicznych, to dotychczas nie nakłada obowiązku stosowania otwartego dostępu wobec badań naukowych, które prowadzone są ze środków Ministerstwa, czy w ramach Programów Ministra. Kwestia ta jest sygnalizowana w umowach, które zawierane są z beneficjentami poszczególnych inicjatyw Ministerstwa.

W ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki we wzorze umowy na realizację projektu sprawę otwartego dostępu wskazano jako element brany pod uwagę przy rozliczaniu projektu. W umowie w § 10 ust. 6 pkt 5 lit. d wskazano, że:

Przy ocenie raportu końcowego brane są pod uwagę następujące kryteria (...) upowszechnienie wyników projektu w trybie otwartego dostępu, tj. w Internecie w sposób bezpłatny i bez technicznych ograniczeń.³⁰

Jednocześnie w umowie wprowadzono także zapis, który zobowiązuje beneficjenta środków do udostępnienia w internecie publikacji powstałych w ramach projektu. Precyzuje to § 17 ust. 6:

Wykonawca nieodpłatnie udostępni za pośrednictwem Internetu kopie cyfrowe publikacji, które powstały w ramach projektu, w administrowanym przez Bibliotekę Narodową serwisie Cyfrowa Biblioteka Narodowa POLONA (pod adresem: www.polona.pl).³¹

Analogiczne zobowiązania pojawiają się w umowach zawieranych z beneficjentami innych Programów Ministra, choć nie zawsze zwracają one uwagę na publikację wyników w otwartym dostępie i ograniczają się tylko do obowiązku przekazania cyfrowych kopii publikacji do Biblioteki Narodowej:

- Nauka dla Społeczeństwa - § 10 ust. 5 pkt 6 lit. d (otwarty dostęp brany pod uwagę w raporcie końcowym) oraz § 16 ust. 7 (przekazanie cyfrowych kopii publikacji do Biblioteki Narodowej)³²;

³⁰ Patrz: *Wzór umowy Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, moduł Dziedzictwo Narodowe, Uniwersalia 2.2, Fundamenty, konkurs 9*. <https://www.gov.pl/attachment/2b3695b6-57db-4136-83f2-279102514ede> (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

³¹ Tamże.

³² Patrz: *Wzór umowy Nauka dla Społeczeństwa*. <https://programy.nauka.gov.pl/wp-content/uploads/2021/07/Wzor-umowy-Nauka-dla-Spoleczenstwa.docx> (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

- Społeczna Odpowiedzialność Nauki - § 8 ust. 3 (przekazanie cyfrowych kopii publikacji do Biblioteki Narodowej)³³;
- Doskonała Nauka - § 8 ust. 3 (przekazanie cyfrowych kopii publikacji do Biblioteki Narodowej)³⁴.

Choć zobowiązania dotyczące otwartego dostępu pojawiają się coraz częściej w ramach Programów Ministra, to nie jest to praktyka stosowana zawsze. Przykładem jest program Studenckie Koła Naukowe Tworzą Innowacje, którego zasady i umowa w ogóle nie poruszają sprawy otwartego dostępu³⁵.

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Narodowe Centrum Nauki w dniu 27 maja 2020 r. Zarządzeniem nr 38/2020 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie ustalenia Polityki Narodowego Centrum Nauki dotyczącej Otwartego Dostępu do publikacji³⁶:

wyraziło sprzeciw wobec podwójnego finansowania (subskrypcja oraz opłaty publikacyjne) dostępu do publikacji. Centrum zgodnie z przyjętą koncepcją otwartego dostępu do wyników prac i publikacji wymaga upowszechniania prac będących efektem realizacji projektów badawczych w modelu natychmiastowego, otwartego dostępu (bez embarga czasowego).

W dokumencie tym określono także trzy ścieżki publikacyjne, które są zgodne z polityką otwartego dostępu i w związku z tym są akceptowalne przez NCN jako podstawa do poprawnego rozliczenia projektu badawczego finansowanego jest ze środków Centrum. Są to³⁷:

1. czasopisma lub platformy otwartego dostępu zarejestrowane lub będące na etapie rejestracji w Directory of Open Access Journal (DOAJ).;

³³ Patrz: *Wzór umowy Społeczna Odpowiedzialność Nauki*. <https://www.gov.pl/attachment/b32e48a6-de96-4ea7-9c2a-1940447a83dd> (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

³⁴ Patrz: *Wzór umowy Doskonała Nauka*. <https://www.gov.pl/attachment/97ae71f8-45f6-4eab-be90-92f7c8c46a9a> (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

³⁵ Patrz: *Wzór umowy Studenckie Koła Naukowe Tworzą Innowacje*. <https://www.gov.pl/attachment/f72e4706-4e70-4aac-9867-6b0f43536079> (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

³⁶ Patrz: *Polityka Narodowego Centrum Nauki dotycząca Otwartego Dostępu do publikacji*. https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/zarzadzenia-dyrektora/zarzadzenieDyr-38_2020.pdf#page=2 (dostęp: 14.03.2022 r.).

³⁷ Tamże. s. 3.

2. czasopisma subskrypcyjne (hybrydowe) pod warunkiem, że Version of Record (VoR2) lub Author Accepted Manuscript (AAM3) zostanie bezpośrednio przez wydawcę lub autora opublikowane w otwartym repozytorium w momencie ukazania się publikacji on-line (bez embarga czasowego). Repozytorium musi być zarejestrowane w Open Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR), a VoR lub AAM posiadać unikalny stały identyfikator (np. DOI, URN, UUID, Handle lub inne). Jeśli wersja zdeponowana w repozytorium i wersja opublikowana;
3. czasopisma objęte licencją otwartego dostępu w ramach tzw. umów transformacyjnych, które muszą być zarejestrowane w rejestrze prowadzonym przez Efficiency and Standards for Article Charges (ESAC-registry).

Jednocześnie wskazano, że będą uznawane za niekwalifikowane wydatki związane z publikacjami w czasopismach ze ścieżki nr 2.

Polityka NCN nie dotyczy jeszcze monografii, rozdziałów monografii i recenzowanych utworów zebranych. W jej zapisach znajdują się także wytyczne – w formie zaleceń – w odniesieniu do danych badawczych.

Dane powiązane (podstawowy zestaw danych) z opublikowanymi artykułami powinny być udostępniane w otwartym repozytorium, tam gdzie to możliwe, zgodnie z warunkami licencji Creative Commons Public Domain (licencja CC0), ze standardami cytowania danych zawartych w Declaration of Data Citation Principles by FORCE 11 oraz na zasadach zawartych w TOP Guidelines. Wszystkie publikowane metadane muszą spełniać wytyczne podane przez OpenAIRE7 (<https://zenodo.org/record/6918#.XqfeHf0zbIU>) i zawierać adnotację o finansowaniu ze środków projektu (Narodowe Centrum Nauki, numer projektu).³⁸

Postanowienia polityki NCN dotyczą projektów, których umowy o finansowanie i realizację zostały zawarte po 1 stycznia 2021 r. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w treści umów o realizację projektów badawczych, które podpisane zostały po 1 stycznia 2021 r. W § 5 umów pt. „Efekty realizacji projektów”, znajdują się następujące zapisy³⁹:

Wszystkie publikacje (włączając w to Author Accepted Manuscript (AAM) lub Version of record), z wyjątkiem monografii, rozdziałów monografii i recenzowanych utworów zebranych,

³⁸ Tamże.

³⁹ Patrz: np. *Wzór umowy o realizację i finansowanie projektu badawczego, który uzyskał finansowanie w ramach konkursu „SONATINA 6”*

https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/regulaminy/SONATINA_6_wzor_umowy.pdf (dostęp na dzień: 14.03.2022 r.)

będące efektem realizacji projektu muszą być dostępne w otwartym dostępie na licencji CC-BY (Creative Commons Uznanie autorstwa), CC BY-SA (Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach) lub równorzędnych oraz posiadać unikalny stały identyfikator (np. DOI (preferowany), URN lub Handle).

(...)

Podmiot i Kierownik projektu zobowiązują się do umieszczania we wszystkich publikacjach oraz opracowaniach będących wynikiem realizacji projektu pełnej nazwy Centrum w języku polskim („Narodowe Centrum Nauki”) lub angielskim („National Science Centre, Poland”) oraz poprawnego numeru rejestracyjnego projektu. Publikacje, w których nie wskazano Centrum jako instytucji finansującej badania, nie będą traktowane jako efekt realizacji projektu i nie będą brane pod uwagę przy jego rozliczeniu. Ponadto Kierownik projektu zobowiązuje się do umieszczenia na AAM adnotacji o następującej treści: "This research was funded in whole or in part by [Funder] [Grant number]. For the purpose of Open Access, the author has applied a CC-BY public copyright licence to any Author Accepted Manuscript (AAM) version arising from this submission."

(...)

Dane będące podstawą publikacji naukowych stanowiących efekt realizacji projektu badawczego, (...) powinny być rzetelnie udokumentowane w sposób spełniający zasady maszynowego lub manualnego wyszukiwania, dostępności, interoperacyjności i ponownego użycia (tzw. FAIR Data). Powinny być one udostępniane w repozytorium, tam gdzie to możliwe, zgodnie z warunkami licencji Creative Commons Public Domain (licencja CC0).

W przywołanym Zarządzeniu nr 38/2020 Dyrektora NCN stwierdzono także, że:

Wymóg publikowania w formie otwartego dostępu jest integralną częścią zapisów umowy o realizację i finansowanie projektu badawczego i jest warunkiem koniecznym do uznania publikacji jako rezultatu realizacji projektu, w tym podstawy kwalifikowalności kosztów zakończonego projektu.⁴⁰

⁴⁰ *Polityka Narodowego Centrum... dokument cytowany. s. 6.*

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej sprawą otwartej nauki zajmuje się w regulaminach poszczególnych programów, które prowadzi. Polityka Agencji wobec kwestii otwartego dostępu prowadzona jest dwiema drogami – mocniejszej: nakładania obowiązku oraz słabszej: rekomendacji publikacji wyników prac badawczych, finansowanych ze środków Agencji w ramach otwartego dostępu.

W Regulaminie Programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej Programy dla os. Fizycznych nałożono obowiązek publikacji wyników w otwartym dostępie. Jak czytamy:

Wnioskodawca zobowiązuje się do zapewnienia otwartego dostępu do powstałych w ramach przyznanych środków artykułów naukowych poprzez ich opublikowanie w otwartym czasopiśmie lub udostępnienie w otwartym repozytorium publikacji ich ostatecznej wersji autorskiej (tzw. Author's Accepted Manuscript) lub opublikowanej wersji wydawcy (tzw. Version of Record). Otwarty dostęp do publikacji musi zostać zapewniony najpóźniej w momencie jej opublikowania (brak embarga czasowego). Preferowany powinien być sposób zapewnienia otwartego dostępu do publikacji skutkujący jej udostępnieniem na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa (CC BY) lub Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach (CC BY-SA).

Wnioskodawca zobowiązuje się do zapewnienia otwartego dostępu do wytworzonych w ramach przyznanych środków danych badawczych poprzez ich opublikowanie w otwartym repozytorium danych badawczych, z preferencją dla udostępnienia ich na warunkach określonych w oświadczeniu Creative Commons Zero (CC0).⁴¹

Mniej precyzyjnie – i tylko jako rekomendacja – Agencja odnosi się do publikacji wyników prac badawczych finansowanych w ramach wymiany akademickiej. W Regulaminie Programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w których beneficjentem są wspólnie osoba fizyczna oraz instytucja stwierdzono:

⁴¹ Regulamin Programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej Programy dla os. Fizycznych. s. 14. <https://nawa.gov.pl/images/Bekker/2021/Regulamin-Programow-NAWA-dla-osob-fizycznych.pdf> (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

Agencja rekomenduje publikowanie w otwartym dostępie co najmniej wersji autorskiej publikacji powstałych w wyniku Projektów finansowanych przez Agencję.⁴²

Podobny znaczeniowo zapis umieszczony został w Regulaminie Programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej Programy dla Instytucji:

*W przypadku gdy dany artykuł lub materiał naukowy opublikowany zostanie w czasopiśmie dzięki wsparciu uzyskanemu ze środków Programu, Agencja rekomenduje, aby Wnioskodawca udostępnił niezwłocznie tę publikację w otwartym dostępie na zasadach wolnej licencji (np. Creative Commons Uznanie Autorstwa CC BY), przynajmniej w wersji autorskiej (preprint), o ile licencja wydawcy nie zezwala na otwarcie ostatecznej wersji opublikowanego tekstu.*⁴³

OTWARTY DOSTĘP W PROGRAMACH KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Obowiązek publikacji wyników prowadzonych badań naukowych w ramach otwartego dostępu od wielu lat jest wymogiem w ramach projektów badawczych finansowanych ze środków Komisji Europejskiej. Swoją politykę wobec otwartego dostępu, która powielana jest przez wiele krajowych instytucji w tym także w Polsce, Komisja opisuje przy pomocy sformułowania:

*as open as possible, as closed as necessary (tak otwarte, jak to możliwe, tak zamknięte, jak to niezbędne).*⁴⁴

Szczegółowe zobowiązania, które nakładane są na beneficjentów środków, określone są w dokumentach wydawanych dla danej perspektywy finansowania. W ramach programu Horyzont 2020 był to “Guidelines to the Rules on Open Access to Scientific Publications and Open Access to Research Data in Horizon 2020”⁴⁵. W odniesieniu do programu Horyzont

⁴² Regulamin Programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w których beneficjentem są wspólnie osoba fizyczna oraz instytucja. s. 16. https://nawa.gov.pl/images/Polskie-Powroty/Polskie-Powroty-NAWA-2021/Zal-2-Regulamin_Inst--Fiz-do-naboru-Polskie-Powroty-2021.pdf (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

⁴³ Regulamin Programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej Programy dla Instytucji. s.26-27. https://nawa.gov.pl/images/STER-2021/04_Zal_3_do_Ogloszenia_Regulamin_Programow_dla_Instytucji.pdf (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

⁴⁴ Zob. np. *Guidelines to the Rules on Open Access to Scientific Publications and Open Access to Research Data in Horizon 2020*. s. 8. https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-pilot-guide_en.pdf (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

⁴⁵ Tamże.

Europa zobowiązania zawarte są we wzorze umowy na realizację projektu⁴⁶. Nakłada on obowiązek publikacji wyników prac badawczych w otwartym dostępie zgodnie z następującymi zasadami:

- najpóźniej w momencie publikacji elektroniczną i możliwą do maszynowego odczytu kopię wersji opublikowanej lub zrecenzowanej i przyjętej do publikacji udostępnić należy w zaufanym repozytorium publikacji naukowych;
- należy udostępnić publikacje na warunkach licencji CC BY lub równoważnej, w odniesieniu do monografii i innych form dłuższych publikacji licencja może zawierać klauzule wyłączające komercyjne wykorzystanie bądź możliwość opracowania utworów zależnych (np. CC BY-NC, CC BY-ND);
- w odpowiednich wypadkach należy zamieścić w repozytorium informacje o innych rezultatach bądź innych narzędziach i instrumentach potrzebnych do weryfikacji publikacji naukowej (wraz z przypisanymi im trwałymi identyfikatorami).⁴⁷

Komisja w programie Horyzont Europa nałożyła na beneficjentów swoich środków także zobowiązania dotyczące danych badawczych. Grantobiorcy zobowiązani są do:

- sporządzenia i regularnej aktualizacji planów zarządzania danymi badawczymi,
- zdeponowania danych w zaufanym repozytorium tak szybko jak to możliwe i zgodnie z planem zarządzania danymi badawczymi; a jeżeli w warunkach konkursowych pojawi się wymóg korzystania z repozytorium stowarzyszonego w ramach EOSC, należy to również uwzględnić,
- udostępnienia danych badawczych tak szybko jak to możliwe i zgodnie z planem zarządzania danymi badawczymi na warunkach licencji CC BY lub CC0 bądź równoważnych, zgodnie z zasadą „as open as possible, as closed as necessary”; jeżeli z jakichś względów otwarty dostęp nie może zostać zapewniony, powinno być to opisane w planie zarządzania danymi badawczymi.⁴⁸

⁴⁶ Zob. *Horizon Europe (HORIZON) Euratom Research and Training Programme (EURATOM) General Model Grant Agreement EIC Accelerator Contract*. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/agr-contr/general-mga_horizon-euratom_en.pdf (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

⁴⁷ Za: Gruenpeter N. (2021). *Polityka Otwartości W Programie Horyzont Europa*. <https://otwartanauka.pl/blog/1282-polityka-otwartosci-w-programie-horyzont-europa> (dostęp na dzień: 15.03.2022 r.)

⁴⁸ Tamże.

Zasady związane z polityką otwartego dostępu do publikacji naukowych oraz danych badawczych nie zostały dotychczas sformalizowane w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Możliwe są do zidentyfikowania działania związane z tą tematyką, ale mają one charakter rozproszony i nie są dostatecznie skoordynowane. Za próbę rozwiązania tego stanu rzeczy uznać można stworzenie stanowiska Koordynatora ds. Otwartego Sytemu Nauki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, co zostało opisane poniżej.

Poniżej przedstawiono aktualny stan prawny w UKSW w odniesieniu do zarządzania prawami autorskimi. Wykazano także działania związane z szeroko rozumianym otwartym dostępem do publikacji naukowych.

PRZEPISY W UKSW

Kwestia polityki otwartego dostępu sporadycznie jest podejmowana w przepisach wewnętrznych w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Uchwała Nr 88/2015 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i wprowadzony przez nią Regulamin zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie⁴⁹ nie podejmuje kwestii otwartego dostępu do prac naukowych stworzonych przez pracowników UKSW. W § 9 znajdują się następujące zapisy dotyczące utworów naukowych:

⁴⁹ Patrz: <https://monitor.uksw.edu.pl/docs/377> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

1. Pracownik ma swobodę w wyborze formy oraz miejsca publikacji lub innego sposobu rozpowszechniania utworu naukowego, z zastrzeżeniem przepisów niniejszego Regulaminu.

2. Pracownik jest obowiązany do umieszczania nazwy Uczelni obok swojego nazwiska jako Twórcy.

3. Kierownik jednostki za zgodą Rektora lub osoby przez niego upoważnionej może wyrazić wolę skorzystania przez Uczelnię z prawa pierwszeństwa publikacji określonych utworów naukowych pracowników. Wówczas na Twórcy będzie ciążył obowiązek zgłoszenia utworu naukowego.

Podobnie – wydane w związku z § 4 Uchwały Nr 88/2015 Senatu UKSW – Zarządzenie Nr 58/2015 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie ustalenia podstawowych wzorów umów do Regulaminu zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie⁵⁰ nie podejmuje kwestii polityki otwartego dostępu.

DZIAŁANIA PODJĘTE W UKSW

W Uniwersytecie Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie zidentyfikować można działania związane z szeroko rozumianą polityką otwartego dostępu. Zaliczyć do nich można:

- Przyjęcie przez czasopisma naukowe wydawane w UKSW polityki otwartego dostępu. Polityka ta została zaakceptowana przez większość czasopism naukowych wydawanych w UKSW⁵¹. Jest ona oparta na standardzie *Libre Open Access*. Oznacza to, że wszystkie artykuły opublikowane w czasopismach wydawanych na UKSW są ogólnodostępne, tj. są natychmiast i bezpłatnie dostępne do czytania, pobierania i udostępniania. Oznacza to też, że opublikowane materiały mogą być nie tylko czytane, ale także ponownie wykorzystywane przez innych. Artykuły opublikowane zgodnie ze standardami *Libre*

⁵⁰ Patrz: <https://monitor.uksw.edu.pl/docs/110> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

⁵¹ Patrz: np. *Studia Katechetyczne* https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/sk/open_access, *Zeszyty Prawnicze* <https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/zp/about>, *Collectanea Theologica* <https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/ct/about> (wszystkie dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

Open Access mogą być umieszczane na dowolnej witrynie internetowej, mogą być używane do prowadzenia wykładów, mogą być również umieszczane w tzw. czytelniach bez potrzeby uzyskania zezwolenia od autora lub wydawcy. Należy jednak zawsze zamieścić właściwe odniesienie do autora i licencji⁵².

- Powołanie Zespołu ds. Zarządzania Danymi Badawczymi⁵³, do którego zadań należy m.in. *przygotowanie strategii zarządzania danymi badawczymi w UKSW (...) dostosowanie strategii zarządzania danymi badawczymi w UKSW do wymagań zewnętrznych instytucji finansujących badania naukowe⁵⁴.*
- Powołanie Zespołu Wsparcia Czasopism Naukowych⁵⁵, do którego zadań należy m.in. *koordynacja przygotowania strategii rozwoju czasopism naukowych w UKSW (...) koordynacja działań wspierających rozwój czasopism naukowych w UKSW (...) koordynacja zasad funkcjonowania czasopism naukowych w UKSW⁵⁶.*
- Powołanie Zespołu ds. zarządzania Bazą Wiedzy⁵⁷. W jej ramach powstać ma m.in. repozytorium prac naukowych pracowników UKSW, które będą mogły być udostępniane także w otwartym dostępie. Do zadań zespołu należy m.in. *opracowanie strategii rozwoju Bazy Wiedzy UKSW (...) koordynacja rozbudowy Bazy Wiedzy UKSW⁵⁸.*
- Powołanie Koordynatora ds. Otwartego Sytemu Nauki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie⁵⁹. Do jego zadań należy:
 - 1) *koordynacja prac związanych z tworzeniem, utrzymaniem i rozwojem infrastruktury otwartego dostępu w UKSW;*
 - 2) *koordynacja prac związanych ze stworzeniem polityki otwartego dostępu w UKSW;*

⁵² Tamże.

⁵³ Patrz: *Decyzja Nr 85/2021 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Zarządzania Danymi Badawczym w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie* <https://monitor.uksw.edu.pl/docs/download/1582846726eda2d6ac195507ec01b0a6> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

⁵⁴ Tamże. § 2 ust. 1 punkt 1-2.

⁵⁵ Patrz: *Decyzja Nr 39/2022 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie powołania Zespołu Wsparcia Czasopism Naukowych w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.* <https://monitor.uksw.edu.pl/docs/6403> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

⁵⁶ Tamże. § 2 ust. 1 punkt 1-3.

⁵⁷ Patrz: *Decyzja Nr 73/2021 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 11 maja 2021 r. w sprawie powołania Zespołu ds. zarządzania Bazą Wiedzy Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.* <https://monitor.uksw.edu.pl/docs/download/62ce3daa5fdb238dfb92d239936ce842> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

⁵⁸ Tamże. § 2 ust. 1 punkt 4-5.

⁵⁹ Patrz: *Decyzja Nr 122/2021 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 5 października 2021 r. w sprawie powołania Koordynatora ds. Otwartego Sytemu Nauki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.* <https://monitor.uksw.edu.pl/docs/6178> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

- 3) doradztwo w zakresie najlepszych praktyk zgodnych z polityką otwartego dostępu;
- 4) edukacja adresatów polityki otwartego dostępu w zakresie dostępu do publikacji i danych badawczych;
- 5) monitorowanie realizacji polityki otwartego dostępu oraz raportowanie, raz w roku, wyników Rektorowi UKSW za pośrednictwem Prorektora właściwego ds. nauki;
- 6) publikowanie raportu z realizacji polityki otwartego dostępu za poprzedni rok na stronie internetowej UKSW, nie później niż do końca pierwszego kwartału następnego roku⁶⁰.

- Działania informacyjne na stronie internetowej Biblioteki UKSW⁶¹.
- Działania informacyjne na stronie internetowej Biura ds. Badań Naukowych UKSW⁶².

⁶⁰ Tamże. § 2.

⁶¹ Patrz: <https://biblioteka.uksw.edu.pl/pl/node/83#overlay-context=pl/node/467> (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

⁶² Patrz: https://bbn.uksw.edu.pl/otwarta_nauka (dostęp na dzień: 16.03.2022 r.)

Na podstawie przedstawionego powyżej stanu działań dotyczących otwartego dostępu do publikacji naukowych oraz danych badawczych, które zostały podjęte na poziomie centralnym – instytucje europejskie, Ministerstwo właściwe ds. nauki i szkolnictwa wyższego, instytucje finansujące prowadzenie badań naukowych – oraz w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, rekomenduje się podjęcie następujących działań w UKSW w 2022 r.:

1. przeprowadzenie akcji informacyjnej, która zaprezentuje naukowcom związanym z UKSW korzyści wynikające z publikowania w otwartym dostępie, a w konsekwencji zwiększy ich akceptację do przyjęcia tzw. otwartego mandatu;
2. skoordynowanie działań związanych z polityką otwartego dostępu w UKSW poprzez włączenie Koordynatora ds. Otwartego Systemu Nauki we wszystkie działania związane z otwartym dostępem w UKSW;
3. powołanie zespołu zadaniowego ds. przygotowania projektu instytucjonalnej polityki otwartości (z włączeniem przedstawicieli studentów i doktorantów); w kolejnym kroku projekt powinien zostać przedstawiony do szerokich konsultacji środowiska naukowego w UKSW, co pozwoli na jego wprowadzenie w UKSW.